

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
„ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И
УЧЕНИЦИТЕ“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Заниманията в сферата на науките, технологиите, изкуствата и спорта развиват ключови компетентности, необходими не само в образователния процес, но и в живота. За развиване на интересите и способностите на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта е необходимо създаване на подходящи условия чрез оборудване и обзавеждане на съвременни кабинети за работа в различните направления в центровете за подкрепа за личностно развитие, в Националния дворец на децата и в специалните училища за ученици със сензорни увреждания.

За предоставяне на подкрепа за личностно развитие, съобразена с потребностите на децата и учениците, е предвидено и модернизирание на материалната база чрез обзавеждане и оборудване на специализирани кабинети в специалните училища за ученици със сензорни увреждания.

През последните години се прилагат устойчиви политики, насочени към превенция и интервенция на насилието и тормоза и за създаване на подкрепяща и сигурна училищна среда. Същевременно системното взаимодействие остава предизвикателство, доколкото прилагането му зависи от конкретната образователна институция. Превенцията на насилието и тормоза в училищата и създаването на сигурна училищна среда изисква прилагането на цялостен и системен подход, който може да се постигне като се ангажира и развива цялата училищна общност. Цялостната училищна програма за сигурна училищна среда и превенция на насилието и тормоза в училищата „Стъпки заедно“ се базира именно на такъв цялостен и системен училищен подход за работа и включване на всички участници в образователния процес: ученици, учители родители, представители на местната общност и други заинтересовани страни.

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с приоритетна област 5. „Ефективно включване, трайно приобщаване и образователна интеграция“ и с Приоритетна област 4. „Сплотени училищни общности и системна работа с

родителите“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030 г.)

2.1. Цели

- Осигуряване на условия за развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците чрез средствата и формите на различните изкуства, науки, технологиите и спорта.

- Създаване на подходящи условия в центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) и в Националния дворец на децата (НДД) за насърчаване на активния начин на живот.

- Създаване на подходящи условия за откриване и развиване на умения и таланти чрез разнообразни педагогически форми и дейности по интереси.

- Създаване на подходящи условия за диагностика, рехабилитация и корекция на нарушено зрение и/или увреден слух на деца и ученици в специалните училища за ученици със сензорни увреждания.

- Създаване на условия за развитие и ангажиране на училищната общност с цел създаване на сигурна среда и превенция на насилието чрез подкрепа и утвърждаване на училищна култура, основана на взаимно уважение, равно достойнство, справедливост и насърчаване на информирано и компетентно участие на всички членове на училищната общност.

2.2. Обхват на програмата: национален

3. БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА

Общ бюджет на програмата: 1 300 000 лв.

Модули	Средства в лв.
Модул 1. „Подкрепа на децата и учениците за работата в ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО – центрове за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и астрономически обсерватории и планетариуми, в НДД – специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 2 от ЗПУО, и в специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания – увреден слух или нарушено зрение, по чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО“	1 000 000 лв. (от тях 100 000 лв. за специалните училища за ученици със сензорни увреждания)
Модул 2. „Училище без агресия за сигурна училищна среда“	300 000 лв.
Общ размер:	1 300 000 лв.

4. ДОПУСТИМИ БЕНЕФИЦИЕНТИ

Модул 1. Бенефициенти са ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО – центрове за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и астрономически обсерватории и планетариуми, НДД – специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 2 от ЗПУО, и специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания – увреден слух или нарушено зрение, по чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО.

Модул 2. Бенефициенти са държавни, общински и частни училища на територията на Република България от I до XII клас.

Всяко държавно или общинско училище може да кандидатства за реализиране на дейности по Модул 2 от националната програма самостоятелно или в партньорство с частно училище.

Частно училище може да участва в реализиране на дейности по Модул 2 от националната програма само в партньорство с държавно или общинско училище. Едно частно училище е допустимо да участва в партньорство само с едно държавно или общинско училище. Частното училище само избира държавно или общинско училище за партньор и сключва договор по образец с него за изпълнение на дейности по националната програма. Когато държавно или общинско училище е получило предложение за партньорство от повече частни училища, то може да сключи договор за сътрудничество само с едно избрано от него частно училище.

5. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

Модул 1.

5.1.1. Изграждане на съвременни кабинети за работа на децата и учениците в различни направления – науки, технологии, изкуства, спорт.

5.1.2. Изграждане на съвременни специализирани кабинети за рехабилитация на ученици със сензорни увреждания.

Модул 2.

5.2.1. Изграждане на кътове за отдих, споделяне и учене.

5.2.2. Провеждане на вътрешно - училищни обучения за надграждане на уменията на педагогическите специалисти за справяне с агресията, изграждане на позитивен климат, развитие на емпатия, рефлексия, медиация на конфликтни ситуации и др. според нуждите на училището и класа.

5.2.3. Провеждане на срещи, работилници, лаборатории на училищно ниво по теми, свързани с превенция на насилието, установяване на «златни правила», развитие на емоционалната интелигентност, на емпатията и др.

5.2.4. Провеждане на дейности с учениците, насочени към формиране и развитие на социално-емоционални умения, активиране на техните обединения, овластяване и смислено участие в живота на училищната общност, осъществяване на инициативи от ученици за ученици и др.

5.2.5. Осъществяване на подкрепа на родителите чрез проучване на нуждите им и провеждане на общностни събития, тематични родителски срещи по теми, свързани с възможности и форми за информирано участие на родителите в училищния живот в посока изграждане на сигурна училищна среда посредством споделени ценности, ясни права и отговорности; сътрудничество със семейството при случаи на насилие и за превенция на насилие; създаване на възможности и форми за участие и информираност на всеки родител за развитието на детето му, вкл. за затруднения в развитието и поведението на детето му, и други инициативи, насочени към развитие на взаимодействието на училището със семейството.

6. РАЗХОДИ, ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

6.1. Допустимите разходи по Модул 1 са за:

6.1.1. обзавеждане и оборудване на специализиран кабинет за работа с деца и ученици в ЦПЛР и НДД в различни направления – науки, технологии, изкуства, спорт, което включва:

- обзавеждане на специализиран кабинет – маси, столове, шкафове, дивани и др.;
- оборудване на специализиран кабинет – закупуване на техника, мултифункционални устройства, софтуерни продукти, пособия, озвучителна техника; специализирани уреди, апаратура, сценични тоалети, инструменти и др.;
- осигуряване на консумативи и материали, необходими за направленията – науки, технологии, изкуства, спорт;

6.1.2. оборудване на специализиран/и кабинет/и за обучение, терапия и рехабилитация при сензорни увреждания в специалните училища за ученици със сензорни увреждания:

- закупуване на специализирана техника и апаратура за обучение, терапия и рехабилитация на ученици с нарушено зрение и с увреден слух, пособия,

образователни софтуерни продукти, устройства за допълваща и алтернативна комуникация и др.

6.2. Допустимо финансиране по Модул 1:

Максималната стойност на финансиране на един проект – 20 000 лв.

Конкретната стойност за финансиране на един ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО, НДД и специалните училища по чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО се определя от попълнения във формуляра за участие бюджет.

Не се допуска финансиране за оборудване и обзавеждане на кабинети, които вече са оборудвани и обзаведени при реализирането на модула през предходните три години – 2020 г., 2021 г. и 2022 г.

6.3. Етапи на финансиране по Модул 1:

Финансирането ще се извършва еднократно след утвърждаване от министъра на образованието и науката на списъка с класираните ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО, НДД и специалните училища по чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО.

Предоставените финансови средства за Модул 1 следва да бъдат усвоени до 31.12.2023 година.

6.4. Допустимите разходи по Модул 2 са за:

- обзавеждане на кътове за отпочиване, споделяне и учене – мека мебел, масички, столове, шкафчета;

- възнаграждения на координатори по програмата;

- пакет от дейности, включващ: провеждане на вътрешно-училищни семинари за надграждане на умения за справяне с агресията, изграждане на позитивен климат, развитие на емпатия, рефлексия, медиация на конфликтни ситуации и др. според нуждите на училището и класа; провеждане на срещи, работилници, лаборатории на училищно ниво по теми, свързани с превенция на насилието, установяване на «златни правила», развитие на емоционалната интелигентност, на емпатията и др.; провеждане на дейности с учениците, насочени към формиране и развитие на социално-емоционални умения, активиране на техните обединения, осъществяване на инициативи от ученици за ученици и др.; провеждане на общностни събития, тематични родителски срещи и други инициативи, насочени към развитие на взаимодействието на училището със семейството.

6.5. Допустимо финансиране по Модул 2:

Максималната стойност на финансиране на един проект – 10 000 лв.

Конкретната стойност за финансиране на едно училище се определя от попълнения във формуляра за участие бюджет.

6.6. Етапи на финансиране по Модул 2:

За изпълнение на дейностите по модула в началото на учебната година на одобрените училища се предоставя сумата, с която са кандидатствали по модула.

Финансовите средства за реализиране на дейностите по Модул 2 от националната програма от частните училища се предоставят на партниращото държавно или общинско училище и се разходват само от него съгласно националната програма.

7. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ:

По Модул 1 – до 31.12.2023 г.

По Модул 2 – учебната 2023/2024 година (до 30.06.2024 г.)

8. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

8.1. Очаквани резултати по Модул 1:

- осигурени условия за личностно развитие на децата и учениците чрез оборудвани и обзаведени съвременни кабинети по предложените направления и области;

- засилен интерес от страна на деца и ученици, родители и ръководства на ЦПЛР за работа в кабинет от избрано направление;

- повишена култура на подрастващите в различни направления и насърчен интерес за съхраняване и утвърждаване на културните ценности;

- осигурени условия за обучение, терапия и рехабилитация при сензорни увреждания.

8.2. Показатели за изпълнение по Модул 1:

- брой ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО, НДД и специалните училища по чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО, в които са обзаведени и оборудвани кабинети за организирани занимания на децата и учениците и за диагностика, рехабилитация и корекция на сензорни нарушения – 50;

- брой деца и ученици, които ще ползват кабинета/ите от определеното направление в ЦПЛР и НДД – 4000;

- брой деца и ученици, които ще ползват кабинета/ите в специалните училища за ученици със сензорни увреждания – 600.

8.3. Очаквани резултати по Модул 2:

- създадени условия за намаляване на стреса и откъсване от рутината в училище

чрез обособяване на кът за отдих, споделяне и учене;

- надградени умения на педагогическите специалисти чрез вътрешно-училищни обучения за справяне с агресията, изграждане на позитивен климат, развитие на емпатия, медиация на конфликтни ситуации и др. според нуждите на училището и класа;

- повишени компетентности по темите насилие, установяване на правила, как се появява лошото отношение, как реагираме на лошото отношение, как се възстановяваме от лошото отношение, каква отговорност нося за своето поведение, кой съм аз, нормално ли е да си емоционален, чрез осъществяване на срещи, работилници, лаборатории на училищно ниво;

- формиране и развитие на социално-емоционални умения в учениците, активиране на ученическото участие и инициативите от ученици за ученици;

- засилено взаимодействието на училището със семейството чрез проведени обществени събития, тематични родителски срещи и други инициативи.

8.4. Показатели за изпълнение по Модул 2:

- брой училища, в които е реализиран цялостен училищен подход за превенция на насилието и създаване на сигурна училищна среда – до 70;

- брой ученици, включени в дейностите по модула – до 7000;

- брой педагогически специалисти, включени в дейностите по модула – до 1400;

- брой родители, включени в дейностите по модула – до 2500.

9. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ФИНАНСИРАНЕТО

По Модул 1:

Финансирането ще се извършва еднократно след утвърждаване от министъра на образованието и науката на списъка с класираните ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО, НДД и специалните училища по чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО.

По Модул 2:

Финансирането на одобрените училища за изпълнение на дейности по модула на националната програма се извършва еднократно в размер на 100% от посочената във формуляра за кандидатстване сума.

Финансовите средства за реализиране на дейностите по модула на националната програма от частните училища се предоставят на партниращото държавно или общинско училище и се разходват само от него съгласно националната програма.

Всички материали, пособия и консумативи за дейностите в частното училище се осигуряват от партниращото държавно или общинско училище. Партниращото държавно или общинско училище сключва и договорите с лицата, които ще провеждат обучения и други дейности в частното училище по модула на националната програма.

10. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА ИЗИСКУЕМИТЕ ДОКУМЕНТИ НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ

10.1. Изисквани документи за кандидатстване по Модул 1:

10.1.1. Придружително писмо от директора на ЦПЛР, НДД и специалните училища;

10.1.2. Формуляр за кандидатстване (образецът на формуляра се публикува на електронната страница на МОН в 10-дневен срок след одобряването на програмата от Министерския съвет), който съдържа:

- информация за кандидатстващия център по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4, НДД и специалното училище по чл. 44, ал. 1, т. 1;

- цели;

- очаквани резултати и индикатори за изпълнение;

- описание на помещението, което ще бъде обзаведено и оборудвано по модула за провеждане на занимания в избраното направление; описание на помещението, което ще бъде оборудвано за провеждане на обучение, терапия и рехабилитация на деца и ученици със сензорни увреждания, и на мотивите за избора на кабинет;

- описание на предвидените за закупуване по модула артикули за обзавеждане, техника, мултифункционални устройства, софтуерни продукти, пособия, озвучителна техника; специализирани уреди, апаратура, сценични тоалети, инструменти, дидактически материали, консумативи, литература и др. за специализирания кабинет и на мотивите за избора им;

- описание на предвидените за закупуване по модула специализирана техника и апаратура за обучение, терапия и рехабилитация на ученици с нарушено зрение и с увреден слух, пособия, образователни софтуерни продукти, устройства за допълваща и алтернативна комуникация и др. за специализирания/те кабинет/и в специалните училища за ученици със сензорни увреждания;

- участници – брой деца и ученици, които ще ползват кабинета в избраното направление и екип за изпълнение на модула от програмата в ЦПЛР, НДД; брой деца и

ученици, които ще ползват специализирания/те кабинет/и в специалното училище за ученици със сензорни увреждания;

- финансов план/бюджет;

10.1.3. Решение на педагогическия съвет за кандидатстване на ЦПЛР/НДД/ специалното училище по националната програма.

10.1.4. Декларация за липса на двойно финансиране по т. 13.2. (по образец).

10.2. Изисквания към проектните предложения и срок за подаване на проектните предложения по Модул 1:

Всяко ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4, НДД по чл. 44, ал. 1, т. 1 може да кандидатства само с един проект по модула.

Всяко специално училище по чл. 44, ал. 1, т. 1 може да кандидатства само с един проект по модула.

Условие за кандидатстване е осигуряването в ЦПЛР/НДД/специалното училище на стая/стаи, която/които да бъде/бъдат оборудвана/и и обзаведена/и със средствата по модула като кабинет в избрано направление или като специализиран кабинет в специалното училище.

Придружителното писмо, формулярът за кандидатстване, решението на педагогическия съвет, декларацията за кандидатстване по модула от националната програма се изпращат в дирекция „Приобщаващо образование“, МОН, в срок **до 30 (тридесет) календарни дни** след датата на одобряването на програмата от Министерския съвет.

10.3. Разглеждане и оценяване на документите по Модул 1:

Оценяването се извършва от комисия, определена със заповед на министъра на образованието и науката, която разглежда, оценява и класира проектите в срок до 60 дни след крайната дата за приемането на проектните предложения.

Класирането на проектните предложения се извършва в низходящ ред според получените при оценяването точки.

Финансират се проектните предложения само на класираните ЦПЛР, НДД и специални училища, съгласно утвърден от министъра на образованието и науката списък.

Размерът на средствата, който се предоставя на съответното ЦПЛР, НДД и специални училища, не може да превишава посочената обща сума на бюджета от проектното му предложение.

10.4. Критерии за оценка на проектните предложения по Модул 1:

- Административно съответствие за пълно и точно попълване на формуляра – 20 точки, при непълна документация – 0 точки.

- Съответствие между цели, дейности и очаквани резултати – до 20 точки.

- Целесъобразно разпределение на заявените средства по бюджетни дейности – до 30 точки.

- Целесъобразност на предвидените за закупуване по модула артикули за обзавеждане, техника, мултифункционални устройства, софтуерни продукти, пособия, озвучителна техника; специализирани уреди, апаратура, сценични тоалети, инструменти, дидактически материали, консумативи, литература и др. за специализирания кабинет – до 30 точки.

- Целесъобразност на предвидените за закупуване по модула артикули за обзавеждане, техника, мултифункционални устройства, софтуерни продукти, пособия, озвучителна техника; специализирани уреди и др. за специализирания кабинет/кабинети в специалните училища за ученици със сензорни увреждания – до 30 точки.

Максималният брой точки е 100.

10.5. Документи за кандидатстване по Модул 2:

10.5.1. Придружително писмо от директора на училището.

10.5.2. Формуляр за кандидатстване (образецът на формуляра се публикува на електронната страница на МОН в 10-дневен срок след одобряването на програмата от Министерския съвет), който съдържа:

- информация за училището;
- обосновка на проекта;
- цели;
- очаквани резултати;
- описание на предвидените дейности за постигане на целите на модула по програмата;
- участници – брой ученици, брой педагогически специалисти, родители;
- ресурси за реализиране на дейностите;
- финансов план/бюджет.

10.5.3. Попълнен въпросник.

10.5.4. Решение на педагогическия съвет за кандидатстване на училището по модула на националната програма.

10.5.5. Декларация за липса на двойно финансиране по т. 13.2. (по образец).

10.6. Изисквания към проектните предложения и срок за подаване на проектните предложения по Модул 2:

Всяко училище може да кандидатства само с един проект по модула.

Придружителното писмо, формулярът за кандидатстване, попълненият въпросник, решението на педагогическия съвет и декларацията за кандидатстване по модула на националната програма се изпращат на хартиен носител в МОН, дирекция „Приобщаващо образование“, в срок до **30 (тридесет) календарни дни** след датата на одобряването на програмата от Министерския съвет.

10.7. Разглеждане и оценяване на документите по Модул 2.

Оценяването се извършва от комисия, определена със заповед на министъра на образованието и науката, която разглежда, оценява и класира проектите в срок до 60 дни след крайната дата за приемането на проектните предложения.

Класирането на проектните предложения се извършва в низходящ ред според получените при оценяването точки.

Финансират се проектните предложения само на класираните училища съгласно утвърден от министъра на образованието и науката списък.

Размерът на средствата, който се предоставя на съответното училище, не може да превишава посочената обща сума на бюджета от проектното му предложение.

10.8. Критерии за оценка на проектните предложения по Модул 2:

- Административно съответствие за пълно и точно попълване на формуляра – 20 точки, при непълна документация – 0 точки.

- Съответствие между цели, дейности и очаквани резултати – до 20 точки.

- Целесъобразно разпределение на заявените средства по бюджетни дейности – до 30 точки.

- Целесъобразност на изпълняваните дейности, наличие на подпомагащи специалисти, планирани обучения, специализирани пространства – кътове, и др. – до 30 точки.

Максималният брой точки е 100.

11. ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ОТ БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ

Институциите, получили финансиране по **Модул 1** на програмата, представят в Министерството на образованието и науката отчет за изразходваните средства в срок до 31.01.2024 г.

Училищата, получили финансиране по **Модул 2** на програмата, представят в Министерството на образованието и науката в срок до 31.07.2024 г. финален отчет за фактически извършените разходи до 30.06.2024 г. и за цялостното изпълнение на дейностите по модула от програмата.

Министерството на образованието и науката изготвя обобщен отчет за двата модула от програмата. Отчетът се публикува на електронната страница на Министерството на образованието и науката.

12. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

12.1. Модул 1:

Мониторингът по **Модул 1** се осъществява чрез проверки на място в ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО, в НДД и в специалните училища по чл. 44, ал. 1, т. 1, получили финансиране, от комисия от МОН и/или от РУО.

Мониторингът включва проверка на:

- Проектната документация на съответния център.
- Разходооправдателните документи съобразно заявените бюджетни дейности в проектното предложение и реално закупените обзавеждане и оборудване, сценични тоалети, инструменти, материали, литература и консумативи.
- Съответствие между заявените обзавеждане и оборудване, сценични тоалети, инструменти, материали, литература и консумативи и наличните в ЦПЛР, в НДД, в специалното училище и в специализирания кабинет.

Закупеното по проекта обзавеждане и оборудване, сценични тоалети, инструменти, материали, литература и консумативи следва да бъдат маркирани с цел идентифициране на закупуването им по националната програма.

Средствата за мониторинг са в размер до 2000 лв. и са част от бюджета на националната програма.

Резултатите от мониторинга се отразяват в доклад до министъра на образованието и науката.

В случай на епидемична обстановка в страната мониторингът може да се извърши и от разстояние в електронна среда.

12.2. Модул 2:

Мониторингът по **Модул 2** се осъществява чрез проверки на място в училищата, получили финансиране, от комисия от МОН и/или от РУО.

Средствата за мониторинг са в размер до 2000 лв. и са част от бюджета на националната програма.

13. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

13.1. Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, което се декларира от съответния бенефициент, подал проектно предложение/искане за финансиране.

13.2. Декларацията по т. 13.1. е задължителна и следва да съдържа следния текст: „Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“.